

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ**

**ПРОГРАМА
КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

Освітній рівень	<i>Бакалавр</i>
галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
спеціальність	<i>053 Психологія</i>
освітня кваліфікація	<i>бакалавр з психології</i>

Розглянуто і схвалено на засіданні
кафедри соціальної роботи та
психології
Протокол від «14» січня 2021 р.
№ 7

м. Кам'янець-Подільський
2021

Програма кваліфікаційного екзамену, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки зі спеціальності 05 Психологія

РОЗРОБНИКИ:

1. Федорчук В.М., кандидат психологічних наук, доцент, викладач кафедри соціальної роботи та психології;
2. Присакар В.В., кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри соціальної роботи та психології;
3. Поліщук С.В., кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри соціальної роботи та психології;
4. Жилик Н.В. кандидат психологічних наук, викладач кафедри соціальної роботи та психології;
5. Палилюлько О.М., кандидат історичних наук, доцент, викладач кафедри соціальної роботи та психології;
6. Дужева О.Г., викладач вищої категорії, викладач методист, викладач кафедри соціальної роботи та психології Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кваліфікаційний екзамен зі спеціальності - форма атестації здобувачів вищої освіти ОС бакалавр спеціальності 053 Психологія проводиться відповідно до Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії у Подільському спеціальному навчально-реабілітаційному соціально-економічному коледжі та Закону України «Про вищу освіту».

1.2. Атестація - це встановлення відповідності засвоєння здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, компетентностей, вимог стандартів вищої освіти.

1.3. Атестація здійснюється відкрито та гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи присутні на атестації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відео фіксацію процесу атестації.

1.4. Атестація осіб, які здобувають ОС бакалавр спеціальності 053 Психологія, здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК).

1.5. Атестацію осіб, які здобувають ОС бакалавр 053 Психологія, здійснює ЕК після завершення ними теоретичної та практичної підготовки.

1.6. Коледж на підставі рішення ЕК присуджує особі, яка успішно виконала ОПП Психологія ОС бакалавр та присвоює кваліфікацію бакалавр з соціальної роботи.

1.7. Перелік навчальних дисциплін, що виносяться на комплексний екзамен зі спеціальності 053 Психологія, визначається програмою комплексного екзамену зі спеціальності 053 Психологія :

№ з/п	Шифр навчальної дисципліни за ОПП	Назва навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС
1.	ЗП 04	Загальна психологія з практикумом	15
2.	ФП 02	Психологія розвитку і вікова психологія	5
3.	ФП 04	Соціальна психологія	5
4.	ФП 05	Психодіагностика	6
5.	ФП 11	Основи психокорекції з практикумом групової психокорекції	7

1.8. Кваліфікаційний екзамен зі спеціальності ставить за мету комплексну перевірку теоретичних та практичних навичок студентів із фахових навчальних дисциплін спеціальності 053 Психологія.

1.9. Кваліфікаційний екзамен зі спеціальності має підтвердити:

- рівень теоретичної та практичної підготовки, відповідність вимогам ОПП бакалавра спеціальності 053 Психологія ;
- вміння студентів оперувати знаннями, отриманими з комплексу дисциплін за фахом.

2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

ТА ОЦІНЮВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ **Організаційно-методичні рекомендації щодо проведення кваліфікаційного екзамену зі спеціальності**

2.1. Кваліфікаційний екзамен зі спеціальності проводиться в усно-письмовій формі, що забезпечує високий рівень об'єктивності оцінювання, а також сприяє логічному мисленню, цілеспрямованості та зосередженості студентів на глибокому розумінні суті питань, обдумуванні варіантів вирішення та побудови відповіді.

2.2. Засобами оцінювання рівня професійних знань, умінь та навичок бакалавра спеціальності 053 Психологія, ступеня сформованості їх професійних компетенцій є:

- теоретичні питання з навчальних дисциплін (п. 1.7. цієї програми); запитання з навчальних дисциплін формуються пропорційно до кількості кредитів ЄКТС, встановлених на вивчення цієї навчальної дисципліни;
- комплексні виробничі ситуації.

Відповідно, комплексний екзамен зі спеціальності 053 Психологія складається з двох етапів:

- **I етап**– перевірка знань студентів з навчальних дисциплін, визначених п.1.7. цієї програми, шляхом надання ними усних розширених відповідей на два теоретичних запитання;
- **II етап**– письмове (усне) розв'язання комплексного практичного завдання з однієї із навчальних дисциплін «Загальна психологія з практикумом», «Психологія розвитку і вікова психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Основи психокорекції з практикумом групової психокорекції» що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок.

2.3. Кваліфікаційний екзамен зі спеціальності проводиться на основі екзаменаційного білету, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок з перелічених вищезазначених дисциплін.

Структура білету комплексного екзамену зі спеціальності 231 Соціальна робота:

1 завдання. Запитання теоретичного характеру з навчальних дисциплін, визначених п.1.7. цієї програми; (запитання мають сформулюватися таким чином, щоб передбачали аргументовані відповіді студента, наприклад, *Проаналізуйте.., Охарактеризуйте... Поясніть суть та зміст...*).

2 завдання. Запитання теоретичного характеру з навчальних дисциплін, визначених п.1.7. цієї програми.

3 завдання. Вирішення комплексної виробничої ситуації.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на кваліфікаційному екзамені зі спеціальності

Навчальні досягнення студентів ОС бакалавр зі спеціальності 053 Психологія оцінюється за 100-бальною шкалою ECTS на основі рейтингових оцінок (за 100-бальною шкалою) за кожен компонент комплексного екзамену зі спеціальності за нижче зазначеними критеріями.

Критерії оцінювання усних відповідей на запитання з навчальних дисциплін, які виносяться на кваліфікаційний екзамен зі спеціальності

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Студент дає обґрунтовані, глибокі та теоретично правильні відповіді на поставлені теоретичні питання, виявляє знання законодавчих документів, нормативних та інструктивних матеріалів, робить узагальнення і висновки.
82-89	Студент знає матеріал на рівні пункту 1, але ним допущені незначні помилки при формулюванні термінів.
75-81	Студент демонструє загалом добрі знання теоретичного матеріалу, але його відповіді містять помітні помилки, неточності.
65-74	Студент демонструє посередні знання з теоретичної підготовки або дає малообґрунтовані, неповні відповіді.
60-64	Студент при відповіді на питання показав знання, рівень яких відповідає мінімальним вимогам.
35-59	Студент показав незадовільну теоретичну підготовку, дав неправильну відповідь на питання.
1-34	Студент не зміг розкрити суті теоретичного питання.

Критерії оцінювання виконання практичного завдання

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Студент в повному обсязі виконав практичне завдання і не допустив помилок у виконанні, продемонстрував відмінні знання теоретичного матеріалу, зробив висновки.
82-89	Студент знає матеріал на рівні пункту 1, але ним допущені незначні помилки, допущено деякі неточності в розрахунках, висновки зроблено.
75-81	Студент демонструє загалом добрі знання теоретичного матеріалу, але його відповіді містять помітні помилки, неточності, виконано половину завдання практичного завдання і частково зроблено висновки.
65-74	Студент демонструє посередні знання з теоретичної підготовки, частково виконав практичне завдання і допустив суттєві помилки в розрахунках, не зробив висновки.
60-64	Студент при виконанні практичного завдання показав знання, рівень яких відповідає мінімальним вимогам, не зробив висновки.
35-59	Студент показав незадовільну теоретичну підготовку, практичне завдання не

	виконав.
1-34	Студент не зміг розкрити суті практичного завдання та правильно розв'язати його.

2.5. Підсумкова оцінка кваліфікаційного екзамену зі спеціальності формується на підставі оцінок (оцінку виставляє кожен член ЕК, екзаменатор) за кожне завдань комплексного екзамену за 100-бальною шкалою ECTS з урахуванням вагових коефіцієнтів та обраховується за формулою наступним чином:

Оцінка за питання № 1 \times 30% + оцінка за питання № 2 \times 30% + оцінка за питання № 3 (комплексна виробнича ситуація) \times 40 % = рейтингова оцінка за кваліфікаційний екзамен зі спеціальності. Наприклад: $75 \times 30\% + 80 \times 30\% + 90 \times 40\% = 82$

2.6. У протоколі засідання екзаменаційної комісії кожному студенту виставляється підсумкова оцінка комплексного екзамену зі спеціальності за 100-бальною шкалою ECTS.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

«Загальна психологія з практикумом»

Змістовний модуль 1. Паняття психології та психіки

Тема 1. Предмет психології і її задачі

Предмет психології. Психологія як наука про психіку і психічні явища. Принципи психології. Принцип детермінізму в психології. Проблема взаємозв'язку біологічного і соціального в сучасних психологічних теоріях. Принцип єдності свідомості і діяльності Принцип розвитку і його реалізація у філогенезі, розвитку свідомості, онтогенезі.

Тема 2. Методи психології

Основні методи психологічних досліджень Загальне уявлення про методи наукового дослідження. Дослідницькі методи в психології та методи активного психологічного впливу. Основні групи психологічних методів: об'єктивні і суб'єктивні. Основні суб'єктивні методи психології: спостереження, включене спостереження, самоспостереження, опитування (письмове, усне, вільне). Основні типи психологічних тестів. Проективні тести. Експеримент як основний метод сучасної психології. Види експериментів (лабораторний, природний). Етичні проблеми психологічного дослідження.

Тема 3. Паняття про психіку. Еволюція психіки

Паняття про психіку. Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Природа і механізми психічних явищ. Подразливість. Чутливість. Основні функції психіки. Забезпечення адаптації до умов зовнішнього середовища – інтегративна функція психіки. Інстинктивна поведінка тварин і стадія елементарної поведінки. Стадія навичок і предметного сприйняття, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки. Основні особливості стадії інтелектуальної поведінки. Концепція Леонтєва-Фабрі.

Тема 4. Походження і розвиток свідомості людини.

Паняття про свідомість. Свідомість як вищий рівень психічного відображення і вищий рівень саморегуляції. Активність і інтенціональність – основні характеристики свідомості. Рефлексія і мотиваційно-ціннісний характер свідомості. “Я-концепція”. Взаємозв'язок розвитку мозку і свідомості людини. Роль праці у формуванні і розвитку свідомості людини. Концепція О.М.Леонтєва. Складові частини концепції Л.С.Виготського: людина і природа, людина і її власна психіка, генетичні аспекти. Основні функціональні блоки мозку, їхній зв'язок із психічними процесами і роль у керуванні поведінкою у теорії О.Р.Лурії. Проблема співвідношення фізіологічних і психічних процесів.

Тема 5. Неусвідомлювані психічні процеси.

Неусвідомлювані механізми і дії. Загальна характеристика проблеми неусвідомлюваних психічних процесів. Класифікація неусвідомлюваних процесів. Концепція неусвідомлюваної установки Д.М.Узнадзе. Значущість вегетативних компонентів для психологічних досліджень. Неусвідомлювані спонуки свідомих дій. Дослідження неусвідомлюваних процесів З.Фрейдом. Теорія несвідомого. Механізми витиснення й опору. Надсвідомі процеси. Співвідношення свідомих і надсвідомих процесів.

Змістовний модуль 2. Основні психічні процеси

Тема 6. Увага: визначення, види, особливості.

Поняття про увагу. Увага як психічний феномен. Основні види уваги. Мимовільна увага і фактори, що її спонукають. Особливості довільної уваги. Соціальні фактори довільної уваги. Післядовільна увага. Характеристика властивостей уваги. Основні властивості уваги. Психофізичні характеристики стійкості уваги і її основні умови. Концентрація і розподіл уваги. Перенесення і обсяг уваги. Відволікання і його фізіологічні основи. Удавана і справжня неухважність.

Тема 7. Відчуття.

Загальне поняття про відчуття. Фізіологічні механізми відчуття. Поняття про аналізатори. Рефлекторний характер аналізатора. Види відчуттів. Поняття про модальність відчуттів. Класифікація відчуттів по модальності. Властивості відчуттів: якість, інтенсивність, тривалість, просторова локалізація. Абсолютна чутливість і чутливість до розрізнення. Абсолютний і відносний пороги відчуттів. Основний психофізичний закон Вебера-Фехнера. Поняття про сенсibiliзацію. Явище синестезії.

Тема 8. Сприймання.

Загальна характеристика сприйняття. Сприймання як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприйняття. Рефлекторна основа сприйняття по І.П.Павлову. Основні властивості сприйняття: предметність, цілісність, константність, структурність, усвідомленість, апперцепція, активність. Явище апперцепції. Поняття про ілюзію сприйняття.

Тема 9. Пам'ять: визначення, процеси, механізми, види.

Визначення і загальна характеристика пам'яті. Пам'ять як психічний процес. Основні механізми пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнання і відтворення. Теорії пам'яті. Основні процеси і механізми пам'яті. Основні види запам'ятовування: довільне і мимовільне. Осмислене і механічне запам'ятовування. Відтворення як процес відновлення образу. Навмисне і ненавмисне відтворення. Пригадування. Впізнання. Явище ремінісценції.

Поняття про амнезію. Основні види пам'яті. Класифікація окремих видів пам'яті.

Тема 10. Мислення: поняття, види, форми, операції

Природа й основні види мислення. Основні характеристики мислення. Взаємозв'язок мислення і мови. Фізіологічні основи мислення. Класифікація мислення. Основні форми мислення. Поняття. Загальні й одиничні поняття. Усвідомлення і розуміння. Особливості розуміння. Умовивід як вища форма мислення. Основні види розумових операцій. Суть операції порівняння. Безпосереднє й опосередковане порівняння. Умовивід за аналогією. Аналіз і синтез як основні операції мислення. Абстракція як процес відволікання. Суть індуктивного умовиводу. Поняття дедукції.

Тема 11. Уява. Мовлення.

Загальна характеристика уяви і її роль у психічній діяльності. Уява як процес перетворення представлень. Види уяви. Основні етапи формування уявлених образів. Аналіз, абстрагування, синтез. Аглотинація як механізм формування образів уяви. Схематизація і акцентування.

Поняття мови і мовлення. Основні елементи мови. Функції мовлення. Слово як одиниця мовлення. Семантична та фонематична характеристика слова. Властивості мовлення: змістовність, виразність, зрозумілість, дієвість. Фізіологічні основи мовлення. Мовленнєві мозкові центри Брока і Верніке. Слово як подразник. Сприймання мовлення. Теоретичні проблеми виникнення мовлення. Співвідношення вроджених і сформованих структур мовлення.

Тема 12. Інтелект.

Теоретичні й експериментальні підходи до дослідження мислення. Поняття про інтелект. Інтелект і поведінка людини. Розробка проблеми інтелекту в гештальтпсихології. Вроджене і набуте в інтелекті. Експериментальні дослідження А.Біне і Т.Симона. Тест Стенфорд-Біне. Тест Векслера. Критеріально-орієнтовані тести. Тести досягнень. Експериментальна концепція Дж.Гілфорда. Теорії інтелекту Р. Кеттелла і Г.Айзенка.

Тема 13. Регулятивні психічні процеси. Емоції.

Регулятивні психічні процеси. Поняття емоції. Основні функції емоцій. Чуттєвий тон відчуття. Співвідношення понять "емоції" і "почуття". Форми існування емоцій. Основні характеристики емоцій. Основні види емоцій. Класифікація емоцій. Амбівалентність емоцій. Основні характеристики настроїв.

Тема 14. Фізіологічні основи і психологічні теорії емоцій.

Проблема дослідження емоцій у XVIII-XIX ст. Концепції Й.Ф.Гербарта, В.Вундта. Концепція походження емоцій Ч.Дарвіна. Теорія емоцій Джемса-Ланге. Теорія емоцій У.Кеннона. Теорія когнітивного дисонансу

Л.Фестингера. Інформаційна концепція емоцій П.В.Симонова. Фізіологічні основи емоцій. Роль другої сигнальної системи у формуванні емоцій.

Тема 15. Почуття як вища форма емоційного переживання.

Поняття про почуття. Співвідношення понять «почуття» та «емоція». Почуття як стійке емоційне ставлення до значущого об'єкту. Характеристика емоційних ставлень. Класифікація почуттів. Характеристики різних почуттів. Симпатія і антипатія. Дружба. Закоханість. Любов. Кохання. Ворожість. Заздрість. Ревнощі. Задоволеність. Щастя. Гордість.

Тема 16. Поняття про адаптацію людини.

Поняття про адаптацію людини. Особливості взаємодії людини з навколишнім середовищем. Поняття гомеостазу. Роботи К.Бернара й У.Кеннона. Визначення адаптації. Рівні адаптації: фізіологічний, психічний, соціальний. Загальне представлення про функціональний стан організму. Поняття психічного стану. Визначення психічного стану по М.Д.Левитову. Класифікації психічних станів. Поняття “психофізіологічні стани” у концепції Є.П.Ільїна. Поняття про рівні регуляції функціонування фізіологічної системи. Особистісний принцип станів. Критерії оцінки функціонального стану. Характеристика станів організму і психіки. Типові функціональні стани. Межові стани й адаптація. Механізми психічної адаптації по Ю.О.Александровському. Адаптаційний бар'єр. Фактори, що обумовлюють функціональний стан і стан психіки.

Тема 17. Емоційний стрес і регуляція емоційних станів.

Визначення поняття «стану» в фізіології та психології. Структура станів. Класифікація станів. Функції станів. Диференціювання стресу і інших станів. Поняття стресу та його особливості. Теорії емоцій (психоорганічні, когнітивні, мотиваційні, інформаційні теорії, теорія базових емоцій). Концепції стресу. Класична теорія стресу Г. Сельє. Поняття фізіологічного й психологічного стресу (Р. Лазарус). Регуляція емоційних станів. Механізми регуляції психічних станів за Ф.Б.Березінім. Функції психологічного захисту і класифікація видів психологічного захисту. Роль фрустрації у формуванні стресових станів. Потреби і їх роль у розвитку стресу. Інтрапсихичний конфлікт.

Змістовний модуль 3. Діяльність та сфера особистості

Тема 18. Воля. Вольова регуляція поведінки.

Загальна характеристика вольових дій. Воля як процес свідомого регулювання поведінки. Довільні і мимовільні рухи. Особливості довільних рухів і дій. Характеристики вольових дій. Зв'язок волі і почуттів. Ступені вольової регуляції. Основні психологічні теорії волі. Підхід І.П.Павлова до розгляду

проблеми волі. Трактування волі з позиції біхевіоризму. Концепція волі в роботах М.О.Бернштейна. Психоаналітичні концепції волі.

Тема 19. Темперамент як одна з базових психічних властивостей особистості.

Поняття про темперамент. Темперамент як властивість особистості. Визначення темпераменту по Б.М.Теплову. Основні типи темпераменту: холеричний, сангвінічний, меланхолійний, флегматичний. Співвідношення темпераменту і здібностей. Властивості нервової системи як основа темпераменту. Вчення І.П.Павлова. Сила збудження і гальмування, врівноваженість і рухливість нервових процесів. Типи нервової системи по І.П.Павлову. Дослідження властивостей нервової системи, проведені Б.М.Тепловим і В.Д.Небиліциним.

Тема 20. Індивідуальний стиль діяльності.

Поняття індивідуального стилю діяльності. Роботи В.С. Мерліна та Є.О.Климова. Темперамент як фактор успішності професійної діяльності (спортивна, навчальна та ін.). Загальні ознаки індивідуального стилю діяльності. Професійна придатність. Співвідношення темпераменту і здібностей із індивідуальним стилем діяльності.

Тема 21. Характер як одна з базових психічних властивостей особистості.

Поняття про характер. Визначення характеру. Особливості характеру як психічного феномена. Характер як прижиттєве утворення. Закономірності формування характеру. Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру. Вияв характеру через діяльність, ставлення до інших людей, інтереси, емоційність і волю. Мотиваційні й інструментальні риси особистості. Теоретичні й експериментальні підходи до дослідження характеру. Типологія характеру як центральна проблема експериментальних досліджень і теоретичних пошуків. Поняття акцентуації і психопатії. Концепції К.Леонгарда й А.Є.Личко. Класифікація типів характеру по Е.Фромму. Типологія характеру по К.Юнгу. Взаємозв'язок характеру і темпераменту.

Тема 22. Здібності.

Загальна характеристика здібностей людини. Поняття про здібності. Визначення здібностей по Б.М.Теплову. Класифікація здібностей. Характеристика загальних здібностей. Теоретичні і практичні здібності. Навчальні і творчі здібності. Рівні розвитку здібностей і індивідуальні відмінності. Основна класифікація рівнів розвитку здібностей. Вроджені задатки і генотип. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Потенційні й актуальні здібності. Співвідношення загальних і спеціальних здібностей. Обдарованість. Компенсація здібностей. Майстерність і талант. Геніальність.

Тема 23. Психологічні особливості обдарованих дітей.

Загальна характеристика здібностей людини. Поняття про здібності. Визначення здібностей по Б.М.Теплову. Класифікація здібностей. Характеристика загальних здібностей. Теоретичні і практичні здібності. Навчальні і творчі здібності. Рівні розвитку здібностей і індивідуальні відмінності. Основна класифікація рівнів розвитку здібностей. Вроджені задатки і генотип. Розвиток задатків як соціально обумовлений процес. Потенційні й актуальні здібності. Співвідношення загальних і спеціальних здібностей. Обдарованість. Компенсація здібностей. Майстерність і талант. Геніальність.

Тема 24. Мотиваційна сфера особистості.

Потреба як вихідна форма активності живих організмів. Основні етапи формування і розвитку потреби. Мотив діяльності. Провідний мотив і мотиви-стимули. Неусвідомлювані мотиви: емоції й особистісний зміст. Механізми утворення мотивів. Поняття про внутрішню діяльність. Поняття про мотив. Проблема мотивації діяльності людини. Поняття про потребу. Мета діяльності. Основні характеристики мотиваційної сфери людини: широта, гнучкість, ієрархізованість. Поняття про спрямованість особистості і мотивацію діяльності. Основні форми спрямованості: потяг, бажання, прагнення, інтереси, ідеали, переконання. Поняття про мотив. Проблема мотивації діяльності людини.

Тема 25. Поняття про особистість.

Загальне поняття про особистість. Визначення і зміст поняття “особистість”. Рівні ієрархії людської організації. Співвідношення понять “індивід”, “суб'єкт”, “особистість” і “індивідуальність”. Структура особистості: спрямованість, здібності, темперамент, характер. Взаємозв'язок соціального і біологічного в особистості. Проблема взаємодії біологічного, соціального і психічного. Концепція структури особистості К.К.Платонова. Структурний підхід О.М.Леонтьєва. Проблема особистості в роботах Б.Г.Ананьєва. Комплексний підхід Б.Ф.Ломова до дослідження особистості. Формування і розвиток особистості. Соціалізація й індивідуалізація як форми розвитку особистості. Первинна і вторинна соціалізація. Інкультурація. Саморозвиток і самореалізація особистості. Стійкість особистісних властивостей.

Тема 26. Діяльність як основна форма активності особистості.

Загальна психологічна характеристика діяльності. Поняття діяльності. Спонукальні причини діяльності. Ціль діяльності. Воля й увага в діяльності. Специфіка людської діяльності і її атрибути. Види людської діяльності.

Діяльність і розвиток людини. Основні поняття психологічної теорії діяльності. Операційно-технічні аспекти. Розробка і розвиток теорії діяльності в працях вітчизняних вчених. Структура діяльності. Дія як центральний компонент діяльності. Основні характеристики дії. Основні принципи психологічної теорії діяльності. Умови діяльності. Поняття про операції. Автоматичні дії і навички. Психофізіологічні функції діяльності. Основні види людської діяльності.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Психологія розвитку і вікова психологія»

Змістовний модуль 1. Загальні питання психології розвитку та вікової психології.

Тема 1. Предмет, завдання та історія розвитку вікової психології.

Предмет і завдання вікової психології. Методологічні засади вікової психології. Короткий історичний нарис розвитку дисципліни та сучасний стан розробки проблем вікової психології вітчизняними та зарубіжними науковцями. Основні розділи вікової психології: психологія дошкільника, психологія молодшого школяра, психологія підліткового віку, психологія юності, психологія зрілого віку, геронтопсихологія. Зв'язок психології розвитку та вікової психології з іншими науками.

Тема 2. Методи дослідження вікової психології.

Методи та стратегії дослідження вікової психології. Методологічні принципи психологічного дослідження та методи вікової психології. Класифікація методів дослідження. Організаційні методи: лонгітюдний, порівняльний, комплексний. Емпіричні методи. Спостереження, експеримент, їх види та умови проведення. Бесіда, інтерв'ю, анкетування. Проективні та непроективні тести. Використання математичних методів в процесі обробки результатів психологічних досліджень. Інтерпретаційні методи (структурний та генетичний).

Тема 3. Динаміка і закономірності психічного розвитку.

Основні закономірності психічного та особистісного розвитку дитини. Основні концепції та детермінанти психічного розвитку. Психічний розвиток та навчання. Роль навчання в психічному розвитку на різних етапах онтогенезу. Взаємозв'язок між навчанням і розвитком. Сенситивні періоди розвитку психіки. Поняття «зони найближчого розвитку». Психологічний контекст поняття «вікова стадія розвитку». Погляди Л.С.Виготського на стадіальність розвитку. Вікові новоутворення, соціальна ситуація розвитку. Основні закони розвитку психіки (циклічність, нерівномірність, «метаморфози», поєднання процесів еволюції та інволюції).

Стабільні й кризові періоди розвитку. Критерії періодизації психічного розвитку (Л.С.Виготський).

Психічний розвиток і діяльність. Значення різних видів діяльності у психічному розвитку. Вікова періодизація Д.Б.Ельконіна. Види провідної діяльності.

Змістовний модуль 2. Особливості психічного розвитку на різних вікових етапах.

Тема 4. Психологія немовляти.

Пренатальний період як частина онтогенезу. Періодизація внутрішньоутробного розвитку. Яйцевий, ембріональний та достальний півперіоди. Особливості психічного розвитку індивіда у внутрішньоутробний період. Процес народження та його вплив на психічний розвиток людини.

Загальна характеристика вікового періоду (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, основні новоутворення).

Криза новонародженого. Анатомо-фізіологічні характеристики новонародженого. Можливості новонародженого. Безумовні рефлекси та їх значення для розвитку дитини. Умовні рефлекси. Психічний розвиток новонародженої дитини. Особливості процесу соціалізації новонародженого. Новонароджений як максимально соціальна істота (Л.С.Виготський). «Комплекс поживлення».

Фізичний розвиток немовляти. Розвиток рухів і дій (хапання, повзання, ходіння). Розвиток сенсорних здібностей дітей. Характеристика психічного розвитку немовля. Стадії інтелектуального розвитку за Ж.Піаже (сенсомоторний інтелект). Особливості розвитку мовлення (гуління, лепіт, перші слова). Емоційно-соціальний розвиток. Почуття довіри до людей. Криза 1 року.

Тема 5. Психологія раннього віку.

Загальна характеристика. Фізичний розвиток. Руховий розвиток. Особливості розвитку пізнавальних процесів. Розвиток предметного сприймання, наочно-дійового мислення, уяви та пам'яті. Мовленнєвий розвиток. Період раннього дитинства як сенситивний період у розвитку мовлення дитини. Автономне мовлення дитини.

Передумови для формування особистості в ранньому віці. Особливості емоційно-вольової та мотиваційної сфери. Взаємовідносини з дорослими та ровесниками. Прагнення до самостійності. Елементи самосвідомості (ідентифікація з тілом, впізнавання власного відображення у дзеркалі, ставлення до свого імені, використання займенника «Я», перші уявлення про власну стать).

Предметно-орудійна діяльність. Гра та розвиток дитини. Формування соціальної поведінки. Культура і ставлення до дітей. Криза трьох років.

Тема 6. Психологія дошкільного віку.

Загальна характеристика вікового періоду (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, основні новоутворення).

Розвиток пізнавальної сфери. Мислення дошкільника (наочно-образний характер, магічне мислення). Особливості інтелектуального розвитку (принципи «реалізму» та «егоцентризму» (Ж.Піаже). Сенситивний період для розвитку пам'яті. Мовленнєвий розвиток. Словотворчість. Контекстне та ситуативне мовлення. Особливості розвитку сприймання, уваги та уяви дошкільника.

Особистісний розвиток дитини. Розвиток моральної самосвідомості. Особливості емоційно-вольової та мотиваційної сфери. Механізм емоційного передбачення. Супідрядність мотивів. Взаємовідносини дошкільника з дорослими та ровесниками. Стилі виховання дітей. Розвиток самосвідомості. Формування самооцінки. Статева ідентифікація.

Гра як провідний вид діяльності. Особливості гри в дошкільному віці та її вплив на психічний розвиток дитини. Гра та соціальний розвиток дошкільників. Види гри та інші види діяльності в дітей.

Тема 7. Психологія молодшого школяра.

Загальна характеристика вікового періоду (соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, основні новоутворення).

Психологічна готовність дітей 6-річного віку до навчання у школі. Особливості адаптації шестирічної дитини до шкільного життя. Криза 6-7-річного віку. Розвиток когнітивної сфери. Сенситивний період для розвитку мислення. Словесно-логічне мислення. Стадія конкретних операцій у розвитку інтелекту. Зворотність мислення. Особливості сприймання, уваги, уяви, пам'яті. Довільність пізнавальних процесів.

Формування особистості дитини. Емоційно-вольова сфера. Характеристика емпатії. Розвиток почуттів. Особливості волі. Спілкування із значущими іншими (вчителем, батьками, друзями, однокласниками). Розвиток самосвідомості. «Я-концепція» молодшого школяра. Особливості моральної самосвідомості. Формування самооцінки. Саморегуляція поведінки. Внутрішня позиція школяра як важливе новоутворення молодшого шкільного віку. Особливості механізму рефлексії.

Учбова діяльність як провідна у молодшому шкільному віці. Структура учбової діяльності. Мотивація учіння. Вплив учбової діяльності на психічний розвиток молодшого школяра. Довільність психіки.

Тема 8. Психологія підлітка.

Загальна характеристика підліткового віку. Фізичний та психофізіологічний розвиток. Пубертат. Акселерація. Статеве дозрівання та його особливості. Вплив фізичного розвитку на психіку підлітка (періоди активності і пасивності, амбівалентність, фізичний образ «Я», статус в колективі ровесників).

Розвиток пізнавальних процесів. Інтелектуальний розвиток (стадія формальних операцій). Абстрактне мислення. Метапізнання. Інтелектуалізація пізнавальних процесів. Увага. Логічна пам'ять. Особливості уяви. Довільність пізнавальних процесів.

Формування особистості. Інтимно-особистісне спілкування. Спілкування з ровесниками. Дружба. Самотність. Ізоляція. Особливості спілкування підлітків з дорослими. Основні стилі спілкування між дорослими та підлітками, їх вплив на особистісний розвиток підлітка. Специфіка формування характеру. Почуття дорослості, прояви дорослості у підлітків. Сенситивний період для розвитку самосвідомості. Особливості моральної самосвідомості. «Я-концепція» особистості. Особливості уявлень про власне «Я» (реальне, ідеальне, дзеркальне «Я», їх інтелектуальні, соціальні, емоційні та фізичні характеристики; минуле, теперішнє та майбутнє «Я»). Самооцінка та самоставлення. Розвиток самоконтролю у поведінковій діяльності. Криза підліткового віку.

Тема 9. Психологія юності.

Періодизація юнацького віку (рання (15-17р.) та пізня (17-25р.) юність), загальна характеристика розвитку. Фізичний розвиток. Особливості пізнавальних процесів у юнацькому віці. Мислення. Індивідуальний стиль мислення. Дивергентне мислення. Пам'ять, увага, уява та сприймання. Роль учбової діяльності в розвитку когнітивної сфери.

Становлення особистості. Емоційно-вольова сфера. Спілкування з ровесниками. Дружба. Кохання. Взаємовідносини з дорослими. Особистісне та професійне самовизначення юнаків та дівчат. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості. Становлення автономної моралі (Л.Кольберг). Самовиховання в юнацькому віці. Формування світогляду. Проблема позитивної соціальної активності. Вибір життєвих цілей, їх реалізація. Інтимність або ізоляція. Криза юнацького віку.

Тема 10. Психологія зрілості.

Етапи розвитку зрілої особистості. Особливості фізичного розвитку. Фізичні прояви сили у чоловіків. Функціональні можливості організму. Особливості психічного та особистісного розвитку індивіда.

Рання зрілість. Інтелектуальний розвиток. Когнітивні можливості (пік у розвитку пам'яті та уяви). Становлення особистості. Дружба. Сім'я. Освоєння батьківської ролі. Роль Батька. Роль Матері. Сімейні кризи. Розвиток ділової кар'єри. Усвідомлення змісту своєї індивідуальності у жінок.

Середня зрілість. Криза «середини життя». Інтелектуальний розвиток. Розвиток пізнавальних процесів. Особливості особистісного розвитку. «Синдром спустошеного гнізда». Пізня зрілість. Розвиток пізнавальної сфери. Психосоціальний розвиток людини періоду пізньої зрілості.

Тема 11. Психологія старості.

Похилий вік. Особливості когнітивного розвитку. Психосоціальний розвиток людини. Старість. Довгожителі. Проблеми розвитку в похилому віці. Ставлення до старості.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Соціальна психологія»

Змістовий модуль 1. Методологічний вступ до курсу соціальної психології. Соціальна психологія особистості

Тема 1. Предмет, місце і роль соціальної психології в системі наукового пізнання

Поняття про соціальну психологію як культурно-історичне явище і як науку. Об'єкт і предмет соціальної психології. Теоретичні і прикладні завдання соціальної психології. Соціальна психологія в системі науки. Структура сучасної соціальної психології (СП) та її функції. Зв'язок СП з іншими науками. Становлення сучасної СП за кордоном. Основні напрямки розвитку СП за кордоном. Становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології.

Тема 2. Методологічні основи та методи соціальної психології

Характеристика поняття «методологія» в соціальній психології. Методи дослідження в соціальній психології: метод спостереження; метод експерименту; метод вивчення документів (поняття контент-аналізу); метод опитування (анкетування та інтерв'ювання); метод тестування; метод соціометрії; метод групової оцінки особистості.

Тема 3. Проблема особистості в соціальній психології

Соціальна природа особистості та її життєвий світ. Життя як історія. Роль криз в особистісному зростанні. Специфіка соціально-психологічного підходу до вивчення особистості.

Особистість з погляду соціальної психології. Психологічний простір особистості. Значущі інші в розвитку особистості. Соціалізація та індивідуалізація. Конформність: плюси і мінуси. Роль, статус, позиція. Симпатія, прихильність, дружба, кохання.

Особистісний час і можливості життєздійснення. Минуле, теперішнє, майбутнє. Психологічний вік. Життєві домагання особистості.

Життєві завдання – стратегії самоконструювання. Особистісна ефективність та задоволеність життям.

Тема 4. Особистість у групі

Самосвідомість особистості як чинник становлення у групі. Специфіка входження особистості в групу. Індивідуальні особливості людини і зовнішні поведінкові вияви. Типи темпераменту. Характер. Здібності. Статусно-рольові характеристики особистості. Авторитет. Престиж. Позиція. Роль. Статусно-рольові параметри особистості. Статусна роль.

Найпоширенішими формами вияву соціальної напруженості є депресія та стрес.

Тема 5. Соціальні цінності і норми

Проблема детермінації соціальної поведінки особистості. Поняття «соціальні норми», їх види (класифікація). Ознаки соціальних норм. Поняття «соціальні цінності» та їх типологія. Класифікація цінностей. Цінності та ціннісні орієнтації. Види соціальних цінностей.

Тема 6. Соціалізація особистості

Поняття соціалізації та адаптації особистості. Сфера соціалізації. Джерел соціалізації індивіда. наступні Групи засобів соціалізації.

Чинники соціалізації особистості. Механізми соціалізації. Соціальна нормативність і її структура: об'єктивні передумови соціалізації; стадії соціалізації; інститути соціалізації. Моральні норми, Порушення соціалізації особистості (асоціалізація, десоціалізація і ресоціалізація особистості).

Тема 7. Соціальні установки особистості

Поняття соціальної установки та її структура. Функції соціального настановлення. Зміна соціального настановлення. Диспозиційна теорія регуляція соціальної поведінки особистості (В. А. Ядов). Соціальна установка і реальна поведінка. Формування та зміна соціальних установок.

Тема 8. Соціальна ідентичність особистості й формування Я-концепції

Психоаналітичні витoki проблеми соціальної ідентичності. Самосвідомість та ідентифікація. Рівні самосвідомості. Ідентифікація та самоідентичність. Девіантна поведінка особистості. Самосвідомість і Я-Концепція особистості. Самооцінка. Формування Я-Концепції. Джерела розвитку і формування Я-концепції.

Тема 9. Психологічні способи впливу

Вплив як предмет соціально-психологічного інтересу..Вплив “психологічний” і вплив “психічний”. Впливи “зовнішні” і “внутрішні”. Види психологічного впливу. Соціально-психологічні механізми впливу: переконування, приклад і наслідування, маніпулювання, навіювання, зараження, санкціонування, паніка, мода, чутки. Системна модель механізмів впливу і критерії його ефективності. Способи протистояння маніпулятивному впливу.

Тема 10. Поняття соціального конфлікту та шляхи його розв'язання
Поняття конфлікту, його соціальна природа. Функції конфліктів.
Позитивна та негативна сторона конфліктів

Причини та особистісні передумови виникнення конфліктів. Структура конфліктів. Основні фази та етапи виникнення і розвитку конфліктів (структура конфлікту). Ескалація конфлікту та її особливості. Фази завершення та усвідомлення конфліктів. Типологія та динаміка конфліктів. Прогнозування та попередження конфліктів. Психологічна просвіта. Вирішення конфлікту: методи, стратегії, тактики.

Змістовий модуль 2. Соціально-психологічні закономірності спілкування.
Соціальна психологія груп

Тема 11. Спілкування і міжособистісні стосунки

Поняття про спілкування і міжособистісні стосунки. Структура спілкування. Класифікація видів спілкування. Функції спілкування. Труднощі і форми спілкування. Спілкування розрізняють за формами. Розвиток спілкування в онтогенезі. Афіліація як потреба в спілкуванні.

Тема 12. Комунікативний компонент спілкування

Комунікативний компонент спілкування. Комунікативна сторона спілкування. Міжособистісна комунікація. Психологічні особливості вербальної комунікації. Невербальні засоби спілкування: візуальні, акустичні, тактильно-кінестетичні і ольфакторні. Комунікація в міжособистісних стосунках. Спілкування як комунікація: елементи, стилі та бар'єри. Правила і техніки спілкування. Асертивність.

Тема 13. Інтерактивний компоненти спілкування

Визначення поняття “взаємодія (інтерація)”. Взаємодія як контакт між людьми. Просторові контакти. Контакти зацікавленості. Контакти обміну. Взаємодія як організація діяльності. Механізм соціальної взаємодії. Транзактний аналіз Е. Берна. Типи взаємодії. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії.

Тема 14. Перцептивний компонент спілкування: взаємсприймання і взаєморозуміння

Поняття соціальної перцепції. Чотири основні функції міжособистого сприйняття. Об'єкт соціальної перцепції. Візуальна психодіагностика. Суб'єкт соціальної перцепції. Формування першого враження про людину. Механізми взаєморозуміння: стереотипізація, ідентифікація, рефлексія, емпатія, атракція. Каузальна атрибуція. Фундаментальна помилка каузальної атрибуції.

Тема 15. Проблема групи в соціальній психології

Визначення поняття «група». Головними ознаками групи. Основні характеристики групи. Композиція групи, структура групи, групові процеси. Система групових очікувань (експектацій). Норми виконують важливі функції в житті групи. Статус особистості в групі. Класифікація груп.

Тема 16. Соціальна психологія малих груп

Поняття малої групи в психології. Критерії малої групи. Ознаки малої групи. Рольові позиції в групі. Класифікація малих груп. Структура (характеристика) психології малої групи. Концепції і моделі динаміки (розвитку) малої групи. Найважливіші ознаки сприятливого соціально-психологічного клімату. Вплив норм групової більшості.

Методи психологічного дослідження міжособистісних стосунків.

Тема 17. Лідерство і керівництво в малих групах

Загальне поняття лідерства. Лідерство і керівництво у малих групах. Стилі керівництва і лідерства. Стилі керівництва Р.Блейка і Дж.Моутона. Типи і функції керівників.

Тема 18. Проблема групової згуртованості

Поняття згуртованості. Згуртованість як ціннісно-орієнтаційна єдність. Міжособистісна сумісність.

Індивідуальні та групові рішення. Групове завдання. Аналіз якості групових рішень. Групові деформації. Етапи прийняття рішення.

Тема 19. Психологічна характеристика великих соціальних груп

Загальна характеристика великих соціальних груп. Класифікація великих соціальних груп. Ознаки великих соціальних груп і рухів. Параметри групи. Види великих соціальних груп.

Психологія соціальних класів. Розвиток свідомості класу включає три рівні. Психологія етнічних груп. Етнічний стереотип. Етноцентризм. Психологія масових явищ. Психологічні особливості великих стихійних груп їх маніпуляція свідомістю і поведінкою. Соціально-психологічні ознаки натовпу.

Тема 20. Теоретичні та методичні засади прикладної соціальної психології

Загальна характеристика прикладної соціальної. Основні сфери застосування прикладної соціальної психології: прикладна соціальна психологія у сфері економіки і виробництва, прикладна соціальна психологія у сфері політики, прикладна соціальна психологія і управління, прикладна соціальна психологія у сфері освіти і науки, прикладна соціальна психологія і охорона здоров'я, прикладна соціальна психологія і сім'я, прикладна соціальна психологія у правовій сфері. Практичний інструментарій соціальної психології: соціально-психологічне консультування, активні соціально-психологічні методи, PR-

технології, іміджмейкінг та ефекти масових комунікацій як практичний інструментарій соціальної психології.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Психодіагностика»

Змістовний модуль 1. Теоретичні та прикладні аспекти психодіагностики

Тема 1. Загальні уявлення про психодіагностику як науку. історія виникнення психодіагностики.

Предмет, мета, завдання та принципи психодіагностики. Структура психодіагностики та сфери застосування. Основні діагностичні підходи. Методи психодіагностики та їх класифікація.

Професійні випробування як прообраз психодіагностики. Тестологія як етап розвитку психодіагностики. Сучасний стан психодіагностики. Становлення психодіагностики в Україні

Тема 2. Загальна характеристика психодіагностичного методу.

Визначення та характеристика психодіагностичного методу. Класифікації психодіагностичних методів. Тестологія та психодіагностична практика. Вимоги до тесту як методу психодіагностичного дослідження.

Тема 3. Психодіагностика особистості.

Загальна характеристика особистісних опитувальників. Природа проєктивних методик та їх використання у психологічній діагностиці особистості.

Тема 4. Психодіагностика мотивації. Процес психодіагностичного обстеження.

Мотивація як об'єкт психодіагностики.

Загальна характеристика методів психодіагностики мотиваційної сфери особистості: а) прямі методи діагностики мотивацій особистості; б) проєктивні методи діагностики мотивацій особистості. Тест гумористичних фраз (ТГФ) В.С.Бабіної, А.Г.Шмельової.

Психологічне дослідження та психодіагностичне обстеження. Планування та організація процесу психодіагностичного обстеження. Етапи психодіагностичного процесу.

Тема 5. Психодіагностика міжособистісних стосунків.

Міжособистісні стосунки як об'єкт психодіагностики (критерії систематики методик діагностики міжособистісних стосунків). Характеристика основних методів психодіагностики міжособистісних стосунків.

Тема 6. Діагностика ціннісної сфери особистості, свідомості та самосвідомості.

Поняття цілей, цінностей та ціннісних орієнтацій. Теоретичне підґрунття вивчення ціннісної сфери. Методи діагностування системи цінностей особистості. Самосвідомість як об'єкт психодіагностики. Методи психодіагностики самосвідомості.

Тема 7. Вимірювання інтелекту і пізнавальних процесів. Психодіагностика досягнень.

Інтелектуальні здібності людини. Підходи до трактування поняття “інтелект”. Теоретичні підходи та характеристика тестів вимірювання інтелекту. Розумовий вік (РВ) та коефіцієнт інтелектуальності (IQ). Структура та особливості проведення тесту Д.Векслера. Аналіз та інтерпретація результатів. Особливості тесту досягнень як психодіагностичного інструменту. Типи і підтипи тестів досягнень. Психодіагностика по одягу. Психодіагностика по кольору. Графологія. Психодіагностика по підпису. Фізіономіка. Визначення тестів інтелекту. Проблема виміру інтелекту. Історія створення тестів інтелекту.

Змістовний модуль 2. Психодіагностична практика.

Тема 8. Діагностика очевидного (зовнішнього) і неочвидного (внутрішнього).

Психодіагностика по виразах обличчя. Психодіагностика по стану тіла. Психодіагностика по профайлах у соц.мережах. Психодіагностика по показовій поведінці: демонстрація і бунт. Психодіагностика по шумах (способи проведення часу). Психодіагностика по моделях і повторюваностях у житті. Психодіагностика по системах і парах людини. Психодіагностика по соціальних моделях людини (друзі, співробітники і близькі і їх життєві ситуації).

Тема 9. Психодіагностика емоційної сфери.

Поняття про емоції. Особливості діагностики емоційної сфери особистості. Емоції та продуктивність діяльності і стомлюваність. Діагностика «професійного згоряння» на роботі. Діагностика емоційного виснаження або «професійного згоряння» за методикою В.В.Бойко.

Тема 10. Психодіагностика здібностей.

Поняття про здібності та їх походження. Характеристика тестів здібностей.

Тема 11. Психодіагностика дитячого та молодшого шкільного віку. Діагностика готовності дитини до школи.

Типові труднощі і проблеми дитини дошкільного та молодшого шкільного віку. Психодіагностограма класифікації станів немовляти. Психодіагностограма навичок, вмінь та здібностей дитини раннього віку. Діагностика готовності дошкільника до навчання в школі. Діагностика адаптації дитини до навчання в школі. Методики визначення готовності дитини до школи. Орієнтаційний тест шкільної зрілості А.Керна – Я.Ірасека. Методика діагностики психологічної готовності дитини до шкільного навчання Н.Гуткіної.

Тема 12. Психодіагностика підліткового та старшого шкільного віку.

Типові труднощі і проблеми підлітка та учня старших класів. Діагностика міжособистісної сфери підлітка. Діагностика професійної спрямованості учнів старших класів.

Тема 13. Психодіагностика дорослого віку.

Діагностика когнітивної сфери особистості дорослого. Діагностика афективної сфери особистості дорослого. Діагностика потребнісно-мотиваційної сфери особистості дорослого. Діагностика соціально-психологічної сфери особистості дорослого.

Тема 14. Особливості застосування психодіагностичного інструментарію в умовах соціальних служб.

Основні тенденції розвитку психодіагностики в школі та інших закладах освіти. Основні напрямки психодіагностики в навчальних закладах.

Тема 15. Патопсиходіагностика особистості.

Діагностика порушень розвитку. Особливості та задачі патопсихологічного дослідження. Методики експериментальної патопсихології. Проведення патопсихологічного дослідження і підготовка висновку.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни «Основи психокорекції з практикумом групової психокорекції»

Змістовний модуль 1. Загальні особливості психокорекційної практики.

Тема 1. Психокорекція як сфера діяльності практичного психолога.

Психологічна корекція як метод надання психологічної допомоги особистості. Предмет психокорекції. Співвідношення понять «психокорекція», «психотерапія», «розвиток». Визначення психокорекції. Специфічні риси психологічної корекції: дискретність та орієнтація на норми психічного розвитку. Основна проблематика і особливості розвитку психологічної допомоги. Характерні риси психокорекційного процесу. Цілі, завдання та принципи психокорекційної роботи. Види психокорекційних ситуацій.

Кваліфікація, функції та етика спеціаліста. Основні компоненти професійної готовності до корекційного впливу.

Тема 2. Створення психокорекційних програм.

Поняття психокорекційної програми. Моделі корекції: загальна, типова, індивідуальна. Принципи побудови психокорекційних програм. Види психокорекційних програм. Вимоги до створення психокорекційних програм. Оцінка ефективності психокорекційних програм.

Тема 3. Основні напрямки психокорекційної практики.

Психодинамічний напрям. Корекційна дія в класичному психоаналізі. Аналітична індивідуальна психокорекція А. Адлера. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса. Логотерапія В. Франкла. Екзистенційний напрям та Гештальт-підхід. Загальна характеристика екзистенційної психокорекції. Техніки роботи в екзистенційному підході. Гештальттерапія Ф. Перлза. Техніки роботи в гештальт-підході. Когнітивний напрям в психокорекційній роботі. Загальна характеристика когнітивної психокорекції. Раціонально-емотивна терапія А. Елліса. Когнітивний підхід А. Бека. Трансактний аналіз. Загальна характеристика підходу. Роль батьківського програмування в житті людини. Типи та передача сценаріїв. Техніки трансактного аналізу.

Тема 4. Методи практичної психокорекції.

Загальна характеристика методу. Основні види та форми дієвої психокорекції. Використання тілесно-орієнтованих методів у психологічній корекції. Використання психодрами в психологічній корекції. Використання психомалюнка в психологічній корекції. Використання казок в психологічній корекції. Використання роботи з піском в психологічній корекції. Використання методів НЛП (нейролінгвістичного програмування). Використання методів ігри у психокорекційній роботі. Основні психологічні механізми корекційного впливу гри. Терапія мистецтвом. Арт-терапія. Групові методи психокорекційної роботи.

Тема 5. Індивідуальна психокорекція.

Показання до індивідуальної психокорекції. Провідні методи індивідуальної психокорекції. Основні стадії індивідуальної психокорекції. Особливості індивідуальної психокорекційної роботи. Перша зустріч психолога та клієнта. Формування задач психокорекції, визначення рамок процесу психокорекції та його завершення. Сетінг між психологом та клієнтом – як важлива складова їх відносин. Варіанти договорів між психологом та клієнтом. Етичні кодекси різних держав, що регламентують відносини під час психокорекції.

Тема 6. Психологічні основи групової психокорекційної роботи.

Специфіка групової форми психокорекції. Внесок Я.Морено, А.Адлера, К.Роджерса, К.Левіна в розвиток групової психокорекції. Мета групової психокорекції. Завдання групової психокорекції. Основні механізми корекційного впливу. Положення І.Ялома та С.Кратохвила щодо механізмів групової психокорекції. Особливості комплектування групи: принцип добровільності та інформованості, віковий, статевий і професійний склад групи, розмір групи, частота і тривалість групи. Групова динаміка. Принципи роботи в групі. Структура групи і лідерства, групові ролі. Групові ролі по Р.Шиндлеру та Я.Морено. Згуртованість групи, групова напруга. Фази розвитку групи: орієнтація і залежність; конфлікти і протест; розвиток зв'язків і співробітництва; цілеспрямована діяльність.

Тема 7. Види корекційних груп.

Тренінгові групи і соціально-психологічний тренінг. Тевістокська група. Основні завдання соціально-психологічного тренінгу. Організація соціально-психологічного тренінгу. Принципи соціально-психологічного тренінгу. Етапи соціально-психологічного тренінгу. Можливі види соціально-психологічних тренінгів. Групи зустрічі: балінтовські групи, товариство анонімних алкоголіків, сайнанон-групи. Відбір кандидатів до групи зустрічі. Основні етапи роботи груп зустрічей. Гештальтгрупи: основні принципи гештальт-корекції, основні принципи гештальт-корекції, види роботи в гештальт-групах. Групи вмінь. Тілесно орієнтовані групи. Метод М. Фельденкрайса. Метод Ф. Александера. Метод А.Янова.

Змістовний модуль 2. Практична психокорекційна діяльність з учасниками процесу.

Тема 8. Емоційні психічні стани. Особливості корекції емоційних станів.

Теоретичні та методичні питання вивчення психічних станів людини. Діагностика психічних станів та їх регуляція. Поява емоційних психічних станів. Емоційні психічні стани (гнів, страх, печаль, відраза). Функції емоційних станів. Основні напрямки розвитку уявлень про емоції та емоційні стани. Стани психічної напруги (стрес, фрустрація, конфлікт). Психічні стани в умовах екстремальної ситуації.

Тема 9. Психокорекційна робота з дітьми дошкільного віку.

Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з дітьми дошкільного віку. Методи корекційної роботи з дітьми дошкільного віку (ігортерапія, арттерапія, тренінг, психогімнастика). Метод соціальної терапії. Статусна психотерапія. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з

групою. Основні види порушень поведінки дошкільників (агресивність, запальність, пасивність, гуперактивність, відставання в психічному розвитку). Орієнтири нормального розвитку дитини. Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з молодшими школярами. Методи корекційної роботи з молодшими школярами. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Діти з синдромом дефіциту уваги (гіперактивні). Ліворука дитина в школі. Емоційні порушення в молодшому шкільному віці. Кореляція стосунків дітей й дорослих. Загальні правила ефективного спілкування дорослого і дитини. Допомога дитині, яка переживає горе.

Тема 10. Психокорекційна робота з підлітками.

Цілі, завдання і принципи психокорекційної роботи з підлітками. Методи корекційної роботи з підлітками. Показання та протипоказання до використання групової форми психокорекційної роботи. Рекомендації щодо формування дитячої психокорекційної групи. Оцінка ефективності проведеної роботи з групою. Підліткова вікова норма. Основні психологічні проблеми підліткового віку. Причини важковихованності. Психолого-педагогічні підходи у психокорекції підлітків з різними акцентуаціями характеру. Корекція відхилень поведінки у підлітків. Використання методів групової психокорекції у роботі з підлітками з відхиленнями у поведінці.

Тема 11. Психокорекційна робота із жертвами насилля.

Насилля як соціальна та психолого-педагогічна проблема. Особливості функціонування механізмів психологічного захисту у дітей в ситуації насильства. Особливості переживань жертв насилля. Особливості колекційної роботи з жертвами насилля. Психологія насильства в сім'ї. Соціально-психологічні особливості насильства в сім'ї. Домашнє насильство над жінками. Типи переживання жінкою ситуації насильства. Стратегії надання кризової психологічної допомоги. Згвалтування. Консультування та психотерапія жертв сексуального насильства. Надання психологічної допомоги жертві насильства при переживанні втрати особистісних ресурсів. Етапи роботи. Психотерапія страху публічного осуду. Особливості допоміжних взаємин із жертвою насильства у психологічному консультуванні. Позичі консультанта. Групи підтримки в роботі з людьми, що пережили насильство. Формування групи. Етапи й методи роботи.

Тема 12. Психокорекція сімейних відносин.

Структура сім'ї. Сім'я як об'єкт психокорекційного впливу. Фази циклу сім'ї. Напрямки корекційної роботи з сім'єю. Метод СДІ – скерована дитиною інтеракція. СДІ – «не роби», «СДІ - роби», імітація, похвала, ігнорування. Поєднання різних прийомів. Навчання батьків прийомам СДІ. Роль психолога у роботі СДІ. Проблеми деструктивних сімей. Методика корекції дитячо-

батьківських відносин. Методика корекції сімейних відносин: «сімейне фото», «сімейна скульптура», «сімейна хореографія», «сімейний ритуал». Психологічний аналіз сім'ї. Підґрунтя та мотиви дитячої та юнацької психотерапії у поєднанні з роботою з сім'єю та оточенням. Взаємозалежність (зв'язок) дитини та рідних (відповідальних осіб). Техніки роботи з оточенням дитини. Практичний психолог як «ресурс» в батьківсько-дитячих стосунках.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО
ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ**

**Перелік питань з навчальної дисципліни
«Загальна психологія з практикумом»**

1. Охарактеризуйте предмет психології як науки, методологічні основи психології. Основні етапи розвитку психології.
2. Поясніть суть та зміст терміну сучасна психологія, її завдання та місце в системі наук, галузі психології.
3. Розкрийте зміст та методи сучасної психології. Проблема діагностичних методів психологічного дослідження.
4. Розкрийте зміст та поняття спостереження та природний експеримент.
5. Поясніть суть та зміст методів збору і аналізу матеріалів анкети, інтерв'ю та інші.
6. Опишіть вимоги до організації та проведення психологічного дослідження.
7. Розкрийте зміст та поняття про теорію відображення.
8. Опишіть сутність понять психіка та свідомість.
9. Опишіть сутність понять про особистість в психології. Індивід, індивідуальність. Розбіжність та взаємозв'язок цих понять.
10. Опишіть суть і зміст поняття особистість та її структура. Біологічне та соціальне в структурі особистості.
11. Проаналізуйте принцип провідної ролі діяльності в розвитку особистості.
12. Проаналізуйте потреби, мотиви, рівні усвідомлення мотивів, інтереси, цілі, активність особистості людини.
13. Опишіть суть і зміст поняття самооцінка та рівень домагань особистості.
14. Опишіть поняття про відчуття. Відчуття та теорія відображення, відчуття та перцептивна діяльність особистості, види відчуттів, загальні властивості відчуттів, взаємодія відчуттів.
15. Опишіть поняття про сприймання. Властивості сприймань, види сприймань. Сприймання предметів, простору, часу, руху.
16. Розкрийте зміст та роль моторних компонентів в розвитку системи перцептивних дій.
17. Поняття про пам'ять, суспільно-історична природа пам'яті. Пам'ять та діяльність особистості.
18. Проаналізуйте види пам'яті. Рухова, емоційно-образна, словесно-логічна пам'ять.
19. Опишіть процеси пам'яті, індивідуальні особливості пам'яті, типи пам'яті.
20. Поясніть суть та зміст процесу забування та його причини і попередження.

21. Охарактеризуйте умови підвищення продуктивності запам'ятовування пізнавального матеріалу.
22. Охарактеризуйте поняття про увагу, спрямованість особистості та вибірковий характер її діяльності. Структура уваги, властивості уваги, керування процесом уваги у школярів.
23. Розкрийте зміст та поняття про мислення, як вищу форму пізнавальної діяльності. Соціальна природа мислення. Форми мислення. Мислення як процес.
24. Поясніть суть та зміст поняття про уяву, соціальна природа уяви. Активна роль уяви в проблемних ситуаціях, що характеризуються дефіцитом інформації.
25. Опишіть суть і зміст поняття уява та особистість, індивідуальні особливості уяви.
26. Охарактеризуйте роль фантазії в ігровій діяльності дитини та творчої діяльності дорослого.
27. Розкрийте зміст та поняття про темперамент, історичний зміст вчення про темперамент, фізіологічні основи темпераменту.
28. Опишіть зміст та роль колективу в формуванні волі.
29. Розкрийте зміст та поняття про темперамент, історичний зміст вчення про темперамент, фізіологічні основи темпераменту.
30. Проаналізуйте поняття про емоції та почуття. Функції почуттів.
31. Охарактеризуйте основні якості почуттів, динаміка, форми переживання почуттів.
32. Опишіть види вищих почуттів, як результат суспільного розвитку особистості. Практичні, моральні, інтелектуальні, естетичні почуття особистості.
33. Охарактеризуйте поняття про волю, мотиваційну сферу особистості та вольова діяльність.
34. Розкрийте зміст та поняття про темперамент, історичний зміст вчення про темперамент, фізіологічні основи темпераменту.
35. Опишіть зміст та роль колективу в формуванні волі.
36. Розкрийте зміст та поняття про темперамент, історичний зміст вчення про темперамент, фізіологічні основи темпераменту.
37. Охарактеризуйте типи темпераментів та їх характеристика, тип вищої нервової діяльності та темперамент. Темперамент та індивідуальний стиль діяльності.
38. Розкрийте зміст поняття темперамент та проблеми навчання й виховання.
39. Охарактеризуйте поняття про характер. Структура характеру, формування характеру особистості.
40. Опишіть суть і зміст акцентуації характеру.
41. Опишіть біогенетичний підхід до вивчення розвитку психіки в онтогенезі в кінці 19 на початку 20 століття (С.Холл, К.Бюллер, Е.Клапаред).

42. Охарактеризуйте соціогенетичний підхід до розвитку психіки в онтогенезі в психології кінця 19 початку 20 століття (Е.Дюркгейм, П.Жане, Дж.Уотсон).
43. Поясніть суть та зміст теорії конвергенції двох факторів В.Штерна.
44. Охарактеризуйте теорію культурно-історичного розвитку вищих психічних функцій Л.С.Виготського.
45. Опишіть стадії та закономірності соціалізації за А.В.Петровським.

Перелік питань з навчальної дисципліни «Психологія розвитку і вікова психологія»

1. Розкрийте зміст вікової психології як науки, її предмет та основні завдання.
2. Охарактеризуйте взаємозв'язок вікової психології з іншими науками.
3. Опишіть принципи досліджень у віковій психології (детермінізму, об'єктивності, єдності психіки та діяльності, принцип розвитку).
4. Розкрийте суть та зміст класифікації методів вікової психології: організаційні, емпіричні, методи обробки та інтерпретації даних.
5. Розкрийте емпіричні методи у віковій психології (спостереження, експеримент, бесіда, опитування, тестування, проєктивні методи, аналіз продуктів діяльності і ін.).
6. Охарактеризуйте передумови виникнення вікової психології як самостійної науки: основні досягнення періоду Античності, Середньовіччя, епохи Відродження та Нового часу.
7. Розкрийте новітні досягнення в віковій психології за рубежом (А.Валлон, Ж.Піаже і ін.).
8. Опишіть розвиток вікової психології в дореволюційний період в Росії.
9. Розкрийте дослідження проблем вікової психології за кордоном (З.Фрейд, А.Фрейд, Е.Еріксон і ін.).
10. Охарактеризуйте поняття про психічний розвиток в сучасній психології. Аналіз основних концепцій психічного розвитку.
11. Діяльність як умова та засіб психічного розвитку дитини (спілкування, гра, пізнання, праця).
12. Поясніть суть та зміст проблеми співвідношення навчання та розвитку: критичний аналіз основних наукових підходів.
13. Охарактеризуйте проблеми вікової періодизації, основні принципи періодизації вікового розвитку. Критерії вікової періодизації
14. Розкрийте вікові кризи та стабільні періоди розвитку.
15. Розкрийте поняття про провідну діяльність у віковій психології. Провідна діяльність і віковий період.
16. Опишіть особливості психічного розвитку дитини на пренатальній стадії. Характеристика фази новонародженості. Основні ознаки кризи новонародженості.

17. Охарактеризуйте безумовні вроджені рефлекси та їх значення в розвитку новонародженої дитини.
18. Опишіть особливості розвитку органів відчуття новонародженої дитини. Значення вправлення органів відчуття. Безпосередньо-емоційне спілкування немовляти з дорослими як провідний вид діяльності в немовлячий період.
19. Проаналізуйте розвиток рухів та дій немовляти. Становлення прямоходіння в немовлячий період, його значення для психічного розвитку дитини.
20. Охарактеризуйте мовленнєвий розвиток дитини раннього віку. Автономне мовлення. Розумовий розвиток дитини раннього віку.
21. Опишіть проблеми кризи трьох років. Основні поведінкові прояви кризи.
22. Проаналізуйте специфіку соціальної ситуації розвитку дошкільника. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дошкільника.
23. Проаналізуйте структуру розгорнутої форми ігрової діяльності дитини дошкільного віку. Розвиток сюжетно-рольової гри в дошкільному віці.
24. Опишіть потреби дитини дошкільного віку та формування мотивів її поведінки. Супідрядність мотивів. Розвиток емоційно-вольової сфери дошкільника.
25. Розкрийте зміст та розвиток мислення в дошкільному віці. Особливості розвитку уваги та пам'яті дошкільнят. Характеристика уваги в дошкільному віці. Пізнавальна та емоційна увага. Статеворольова ідентифікація в дошкільному віці.
26. Проаналізуйте психологічну готовність дитини до навчання в школі: характеристика основних компонентів. Аналіз соціальної ситуації розвитку молодшого школяра.
27. Охарактеризуйте структуру та особливості навчальної діяльності молодшого школяра.
28. Опишіть засвоєння моральних норм та правил поведінки в молодшому шкільному віці. Розвиток емоційно-вольової сфери молодших школярів.
29. Назвіть та охарактеризуйте особливості взаємовідносин та спілкування молодших школярів. Самооцінка молодших школярів.
30. Охарактеризуйте психологічні новоутворення в молодшому шкільному віці. Соціальна ситуація розвитку підлітка.
31. Проаналізуйте кризу підліткового віку. Теоретичні підходи до аналізу кризи підліткового віку.
32. Охарактеризуйте розвиток пізнавальних процесів та інтересів підлітків. Розвиток самосвідомості підлітка.
33. Опишіть особливості самооцінки підлітків. Афект неадекватності та комплекс неповноцінності як аномалії самооцінки в підлітковий період.
34. Охарактеризуйте почуття дорослості як центральне новоутворення підліткового віку.
35. Опишіть новоутворення особистості в підлітковий період.

36. Охарактеризуйте інтимно-особистісне спілкування як провідний вид діяльності в підлітковому віці. Специфіка комунікативної діяльності підлітків.
37. Назвіть та охарактеризуйте проблеми девіантної поведінки підлітків: причини та умови профілактики.
38. Соціальна ситуація розвитку в старшому шкільному віці.
39. Охарактеризуйте формування статево-рольових цінностей та статево-рольового самовизначення в ранній юності. Дружба і кохання в ранній юності. Мотиви поведінки та ціннісні орієнтації в юності.
40. Охарактеризуйте професійне самовизначення в ранній юності. Основні новоутворення раннього юнацького віку.
41. Охарактеризуйте особливості інтелектуальних функцій в період ранньої зрілості.
42. Опишіть особливості психосоціального розвитку в період середньої дорослості. Фазоспецифічні задачі періоду за Е.Еріксоном.
43. Охарактеризуйте особливості інтелектуальних функцій в період середньої зрілості.
44. Назвіть та охарактеризуйте особливості психосоціального розвитку в період пізньої дорослості.
45. Опишіть особливості інтелектуальних функцій в період пізньої дорослості. Згасання інтелекту в старечому віці.

Перелік питань з навчальної дисципліни «Соціальна психологія»

1. Розкрийте зміст поняття предмет соціальної психології (СП) і його історична зміна. Теоретичні і практичні завдання СП.
2. Охарактеризуйте особливості сучасної СП та її функції. Зв'язок СП з іншими науками. Становлення сучасної СП за кордоном.
3. Розкрийте зміст поняття самосвідомість і Я-Концепція особистості.
4. Охарактеризуйте загальне поняття лідерства. Лідерство і керівництво у малих групах.
5. Охарактеризуйте особливості становлення і розвиток вітчизняної соціальної психології.
6. Опишіть психологічні особливості вербальної комунікації. Невербальні засоби спілкування.
7. Охарактеризуйте поняття «методологія» в соціальній психології.
8. Визначення поняття група. Основні характеристики групи. Композиція групи, структура групи, групові процеси.
9. Розкрийте методи дослідження в соціальній психології: метод спостереження; метод експерименту; метод вивчення документів

- (поняття контент-аналізу); метод опитування (анкетування та інтерв'ювання).
10. Опишіть поняття конфлікту, його соціальна природа. Типологія та динаміка конфліктів.
 11. Охарактеризуйте особливість великих соціальних груп.
 12. Розкрийте методи дослідження в соціальній психології: метод тестування; метод соціометрії; метод групової оцінки особистості.
 13. Прогнозування та попередження конфліктів. Психологічна просвіта.
 14. Опишіть психологічний простір особистості. Особистісний час і можливості життєздійснення.
 15. Розкрийте поняття про спілкування і міжособистісні стосунки. Психологія соціальних класів.
 16. Особистісна ефективність та задоволеність життям.
 17. Охарактеризуйте визначення поняття “взаємодія (інтерація)”.
Взаємодія як контакт між людьми.
 18. Розкрийте особливості входження особистості в групу. Індивідуальні особливості. людини і зовнішні поведінкові вияви.
 19. Назвіть та охарактеризуйте психологічні особливості великих стихійних груп їх маніпуляція свідомістю і поведінкою.
 20. Опишіть поняття «соціальні норми», їх види (класифікація). Проблема детермінації соціальної поведінки особистості
 21. Опишіть поняття соціальної перцепції. Об'єкт соціальної перцепції.
Візуальна психодіагностика.
 22. Розкрийте поняття «соціальні цінності» та їх типологія. Види соціальних цінностей.
 23. Опишіть особливості формування першого враження про людину.
Механізми взаєморозуміння: стереотипізація, ідентифікація, рефлексія, емпатія, атракція.
 24. Опишіть стадії соціалізації. Механізм соціальної взаємодії.
 25. Розкрийте зміст поняття асоціалізація, десоціалізація і ресоціалізація особистості.
 26. Назвіть та охарактеризуйте методи психологічного дослідження міжособистісних стосунків.
 27. Назвіть та охарактеризуйте соціально-психологічні механізми впливу: переконування, приклад і наслідування, маніпулювання, навіювання.
 28. Розкрийте зміст поняття каузальна атрибуція.
 29. Назвіть та охарактеризуйте соціально-психологічні механізми впливу: зараження, санкціонування, паніка, мода. Чутки.
 30. Охарактеризуйте практичний інструментарій соціальної психології.

31. Назвіть та охарактеризуйте основні фази та етапи виникнення і розвитку конфліктів (структура конфлікту).
32. Розкрийте зміст поняття ескалація конфлікту та її особливості. Фази завершення та усвідомлення конфліктів.
33. Розкрийте зміст поняття система групових очікувань (експектацій).
34. Охарактеризуйте теорію ієрахії потреб А. Маслоу. Дайте характеристику самоактуалізованої особистості за А. Маслоу.
35. Розкрийте суть поняття «комунікативна компетентність».
36. Охарактеризуйте феномен групового тиску. Конформізм і конформність.
37. Охарактеризуйте соціометричний метод дослідження. Метод вивчення документів. Контент-аналіз.
38. Охарактеризуйте поняття соціальної фасилітації та соціальної інгібіції.
39. Назвіть та охарактеризуйте методи соціально-психологічного дослідження.
40. Опишіть проксемичні фактори спілкування. Поняття особистого простору. Поняття кінесики як фактора спілкування.
41. Охарактеризуйте поняття про соціально-психологічний клімат групи. Фактори формування соціально-психологічного клімату групи.
42. Охарактеризуйте співвідношення понять “соціалізація”, “адаптація”, “розвиток”, “становлення” та “виховання”.
43. Дайте визначення понять: «стереотипізація», «ідентифікація», «рефлексія». Наведіть приклади цих явищ.
44. Психологія маніпулювання масовою свідомістю і поведінкою. Формування громадської думки і громадського настрою.

Перелік питань з навчальної дисципліни «Психодіагностика»

1. Дайте визначення поняття психодіагностики. Предмет і структура психодіагностики.
2. Охарактеризуйте витоки психодіагностики як науки (Гальтон, Біне, Кеттел, Спірмен).
3. Охарактеризуйте історію розвитку психодіагностики інтелекту.
4. Охарактеризуйте історію розвитку „особистісної” психодіагностики.
5. Охарактеризуйте історію розвитку „проективної” психодіагностики.
6. Охарактеризуйте історію розвитку психодіагностики у дореволюційній Росії та в СРСР.

7. Дайте загальну характеристику основних діагностичних підходів. Наведіть приклади.
8. Визначте та охарактеризуйте основні сфери застосування психодіагностичних методик.
9. Дайте визначення поняття тест. Тест як основний інструмент діагностики. Охарактеризуйте різновиди тестів. Наведіть приклади.
10. Визначте і охарактеризуйте основні напрямки у роботі психодіагноста (за Я.Рейковським).
11. Дайте загальну характеристику етапу збору даних. Охарактеризуйте основні різновиди психодіагностичних ситуацій.
12. Опишіть загальну характеристику етапу переробки інформації. Дайте загальну характеристику етапу прийняття рішення.
13. Перерахуйте та коротко охарактеризуйте типи психологічного діагнозу.
14. Охарактеризуйте етичні принципи психодіагностичного дослідження.
15. Поняття інтелекту. Визначте основні підходи до визначення інтелекту.
16. Наведіть основні положення на яких базується психометрична модель інтелекту. Охарактеризуйте ієрархічні теорії структури інтелекту.
17. Охарактеризуйте модель структури інтелекту за Терстоуном.
18. Охарактеризуйте модель структури інтелекту за Гілфордом.
19. Опишіть модель структури інтелекту за Кеттеллом.
20. Охарактеризуйте модель структури інтелекту за Айзенком.
21. Охарактеризуйте модель структури інтелекту за Стернбергом.
22. Назвіть різновиди тестів, якими вимірюється інтелект, наведіть приклади до кожного різновиду.
23. Охарактеризуйте стандартний показник IQ. Розподіл тестових оцінок інтелекту. Визначте основні фактори, що впливають на рівень вимірюваного інтелекту (показник IQ).
24. Визначте основні проблеми вимірювання інтелекту, які існують на сучасному етапі у психодіагностиці.
25. Охарактеризуйте різновиди особистісних опитувальників. Наведіть приклади до кожного різновиду.
26. Охарактеризуйте можливі форми запитань у особистісних опитувальниках. Наведіть приклади.
27. Розкрийте суть основних установок на відповіді та визначте способи їх подолання. Охарактеризуйте проблему розуміння питань та мінливість відповідей в особистісних опитувальниках.
28. Визначте основні проблеми вимірювання особистості, які існують на сучасному етапі у психодіагностиці.
29. Розкрийте зміст поняття проєкції у психодіагностиці. Передісторія проєктивної діагностики.

30. Охарактеризуйте основні риси проєктивного підходу у психодіагностиці. Охарактеризуйте основні різновиди проєктивних методик, наведіть приклади до кожного різновиду.
31. Опишіть основні особливості етапу визначення кількості завдань тесту та етапу розробки завдань тесту.
32. Охарактеризуйте особливості пілотажного дослідження та основні особливості етапу аналіз завдань тесту.
33. Визначте та охарактеризуйте основні процедури визначення надійності тесту.
34. Розкрийте зміст та охарактеризуйте основні процедури визначення валідності тесту.
35. Визначте та охарактеризуйте основні процедури стандартизації тесту.
36. Визначте основні проблеми конструювання особистісних опитувальників.
37. Опишіть основні вимоги до формулювання питань (тверджень) для особистісних опитувальників.
38. Визначте прийоми усунення впливу установок на відповідь при конструюванні особистісних опитувальників.
39. Розкрийте зміст та охарактеризуйте особливості змістовної наповненості питань (тверджень) при конструюванні особистісних опитувальників.
40. Визначте основні принципи конструювання об'єктивних тестів.
41. Розкрийте зміст та визначте основні особливості конструювання проєктивних тестів.
42. Визначте основні особливості конструювання тестів мотивів.
43. Опишіть основні особливості конструювання шкал настрою і станів.
44. Розкрийте зміст та визначте основні особливості та вимоги до конструювання тестів аттитюдів.
45. Охарактеризуйте особливості конструювання тестів інтелекту та здібностей.
46. Визначте та охарактеризуйте вимоги до інструкції при конструюванні тестів інтелекту.
47. Визначте специфіку побудови (підбору) завдань для тестів інтелекту.
48. Охарактеризуйте основні вимоги до змістовного наповнення завдань для тестів спеціальних здібностей і досягнень.
49. Визначте основні проблеми при виборі типу завдань та опишіть правила впорядкування завдань тестів інтелекту.
50. Розкрийте суть проблеми випадкового вгадування правильної відповіді. Визначте основні способи боротьби з цією проблемою.

**Перелік питань з навчальної дисципліни
«Основи психокорекції з практикумом групової психокорекції»**

1. Охарактеризуйте основні принципи, цілі і завдання психокорекційної роботи.
2. Розкрийте зміст та визначте основні вимоги до психолога, що здійснює психокорекцію.
3. Охарактеризуйте принципи складання і основні види психокорекційних програм.
4. Визначте основні вимоги до складання психокорекційних програм.
5. Охарактеризуйте основні методи і психологічні особливості індивідуальної психокорекції.
6. Охарактеризуйте особливості специфіки групової форми психокорекції.
7. Визначте особливості комплектування групи. Групова динаміка, цілі та завдання, норми групи.
8. Охарактеризуйте врахування індивідуальних особливостей батьків при організації роботи з ними та методи діагностики батьківсько-дитячих стосунків.
9. Розкрийте зміст та визначте зміст корекційної роботи з дітьми раннього віку в будинку дитини та види індивідуальних програм для дітей раннього віку, вимоги до їх складання.
10. Охарактеризуйте фактори, що сприяють інтеграції групи АСПН та методичні вимоги, спільні для учасників і керівників АСПН.
11. Розкрийте зміст та вимоги до професійних і особистих якостей керівника групи АСПН.
12. Охарактеризуйте методи корекції та розвитку уваги та пам'яті.
13. Розкрийте зміст та визначте основні порушення особистісного розвитку в дитячому віці.
14. Охарактеризуйте корекційну роботу з дітьми, у яких є проблеми із самооцінюванням.
15. Розкрийте зміст та охарактеризуйте емоційні розлади в дитячому віці та їх корекція.
16. Охарактеризуйте страх як емоційний розлад у дитячому віці. Умови і методи корекції страхів у дошкільників.
17. Розкрийте зміст та охарактеризуйте особливості корекції психологічної готовності дітей до школи.
18. Охарактеризуйте особливості корекції типів невстигання у навчанні учнів початкових класів.

19. Розкрийте суть поняття рання профілактика педагогічної занедбаності учнів.
20. Охарактеризуйте основні психологічні проблеми підліткового віку.
21. Опишіть психолого-педагогічні підходи у психокорекції підлітків з різними акцентуаціями характеру.
22. Розкрийте зміст та опишіть психокорекційний вплив на професійну самосвідомість педагога.
23. Охарактеризуйте основні види і форми ігротерапії. Оформлення ігрової кімнати. Вимоги до ігротерапевта.
24. Розкрийте зміст та охарактеризуйте метод арттерапії. Основні напрямки в арттерапії.
25. Визначте зміст та значення проєктивного малюнку.
26. Розкрийте зміст методу психодрами.
27. Охарактеризуйте форми і види психодрами. Методики психодрами.
48. Сім'я як об'єкт корекційного впливу. Напрямки корекційної роботи з сім'єю. Методики корекції сімейних відносин.
49. Дати характеристику вітчизняної та зарубіжних моделей психокорекції.
50. Охарактеризуйте поняття про конфіденційність та рівні конфіденційності.
51. Зона найближчого розвитку як орієнтир для корекційно-розвиваючої роботи.
52. Визначте зміст та значення прогностичного блоку психокорекційного комплексу.
53. Характеристика діагностичного блоку психокорекційного комплексу.
54. Опишіть концепції Адлера та Роджерса в психокорекції.
55. Опишіть когнітивний підхід А.Бека в психокорекції.
56. Охарактеризуйте трансактний аналіз Е.Берна в психокорекції.
57. Охарактеризуйте використання технік гештальттерапії в психокорекційній роботі.
58. Психокорекція осіб у ситуації довготривалого безробіття. Проблема зловживання алкоголем. Проблеми наркотичної залежності.
59. Опишіть особливості роботи з дорослими з метою вироблення вмінь та навичок у самопрезентації.
60. Охарактеризуйте стилі сімейного виховання та особливості ставлення батьків до дитини з вадами розвитку.

КОМПЛЕКСНІ ВИРОБНИЧІ СИТУАЦІЇ

1. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

Керівництво школи 25 травня поставило перед психологом Тамарою Т. завдання у тижневий термін провести дослідження готовності учнів 4 і 9 класів до навчання на наступній ступені навчання і підготувати за цими матеріалами статтю до провідного наукового журналу. Тамара Т., розуміючи неможливість виконання цього завдання, не обговорюючи терміни і можливості його виконання з адміністрацією школи, знайшла в одній із збірок наукових праць статтю, яка висвітлювала подібну проблему, і, переписавши її під власним іменем, подала до журналу.

2. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

До психолога Дмитра Д. на консультацію звернулася досить приваблива клієнтка 19 років. Дмитро Д. після знайомства з клієнткою під час консультації запропонував їй продовжити їх співпрацю у кафе-барі, неподалік від офісу. При цьому він натякнув, що йому буде дуже приємно продовжити це знайомство за межами психологічної консультації. Клієнтка почала зустрічатися з Дмитром Д. щовечора, а двічі на тиждень приходила на консультацію.

3. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

Директор фірми увірвався в кабінет психолога Катерини Л. Він вимагав терміново подати йому результати опитування працівників стосовно задоволеності роботою, взаєминами з колегами та керівництвом тощо. Катерина Л., не довго думаючи, подала шефові бланки відповідей, на яких були зазначені прізвища працюючих. На нараді керівник оголосив результати опитування кожного, коментуючи їх, вдаючись до образ.

4. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

Під загрозою звільнення з роботи менеджер спільно з директором фірми та психологом змушували всіх працівників відповідати на запитання анкети, яка стосувалася політичних та релігійних уподобань кожного.

5. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

Майстер дільниці звернувся до психолога Олега Т. з проханням дослідити динаміку працездатності з метою складання оптимального графіку роботи. Олег Т., посилаючись на значне завантаження, запропонував майстрові провести дослідження самостійно і надав всі необхідні матеріали. Майстер як зумів, так і провів дослідження. Складений ним графік виявився недосконалим.

6. Проаналізуйте подану нижче ситуацію та визначте відповідність дій практичного психолога нормам Етичного кодексу психолога. Зазначте статті Етичного кодексу психолога, які було порушено:

У місцевій газеті психолог Олена В. опублікувала таке оголошення: «До уваги жителів міста та району!

Всього за 60-80 гривень ви отримаєте гарантовану допомогу у вирішенні сімейних конфліктів, позбавитесь шкідливих звичок. Психолог-консультант, спеціаліст з психотерапії попередив 10 випадків самогубства, зберіг 12 шлюбів, вдало провів 15 сеансів психотерапії з проблем наркоманії.

Приходьте і Ви зі своїми проблемами. Від нас підете без проблем. Запис на консультацію щоденно з 12 до 13 години дня (адреса ...)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ
Рекомендовані джерела інформації з навчальної дисципліни
«Загальна психологія з практикумом»

9.1. Нормативно-правова база

1. Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах Міністерства освіти і науки України : Наказ МОН від 20.05.2001 № 330. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=00W449A28A> (дата звернення 30.08.2019).
2. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : Наказ МОН від 22.05.2018 № 509. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/05/25/nakaz-mon-vid-21-05-2018-509-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-psyhologichnu-sluzhbu-u-systemi-osvity-ukrajiny> (дата звернення 30.08.2019).
3. Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2000 р. № 385. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=019Z106FD7&abz=255P0> (дата звернення 30.08.2019).

9.2. Основна література

4. Варій М. І. Загальна психологія. URL : <http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html> (дата звернення 30.08.2018).
5. Загальна психологія : навч. посібник / О. Скрипченко, Л. Долинська, З.Огороднійчук. Київ : А.П.Н., 2010. 436 с.
6. Загальна психологія. URL: https://pidruchniki.com/14550428/psihologiya/zagalna_psihologiya (дата звернення 30.08.2019).
7. Загальна психологія : підруч. для студентів вищ. навч. закладів / С. Д. Максименко, В. О.Зайчук, В. В. Клименко, В. О. Соловієнко. Київ : Форум, 2000. 543 с.
8. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ : МАУП, 2001. 256 с.
9. Максименко С. Д. Загальна психологія. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/875/Maksimenko_S.D._-_Zagal%27na_psihologiya.pdf (дата звернення 30.08.2019).
10. Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А. Загальна психологія. URL: [http://flightcollege.com.ua/library/8%20%20\(BookSee.org\).pdf](http://flightcollege.com.ua/library/8%20%20(BookSee.org).pdf) (дата звернення 30.08.2019).
11. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімов, В. В. Рибалка, П. А. Гончарук. 3-тє вид. стереотип. Київ : Либідь, 2011. 560 с.

9.3. Додаткова література

12. Батаршев А.В. Темперамент и характер: Психологическая диагностика.

Москва : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2001. 336 с.

13. Вітенко І. Основи психології. Вінниця : Нова книга, 2011. 251 с.

14. Гуцало Е. Психологія. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. 126 с.

15. Общая психология. URL: https://stud.com.ua/5109/psihologiya/zagalna_psihologiya (дата звернення 30.08.2019).

16. Основи психології: підручник для студ. вузів. Київ : Либідь, 2007. 630 с.

17. Психологія : підручник / Ю. Л. Трофімова. 3-тє вид. Київ : Либідь, 2001. 558 с.

18. Цимбалюк І. Психологія : навчальний посібник. Київ : ВД Професіонал, 2004. 214 с.

9.4. Інформаційні ресурси

Перший український сайт для батьків та психологів. URL: <https://dytpsyholog.com/>

Національна психологічна асоціація України. URL: <https://npra-ua.org/reyestr-psihologiv>

Рекомендовані джерела інформації з навчальної дисципліни «Психологія розвитку і вікова психологія»

9.1. Нормативно-правова база

9.2. Основна література

1. Видра О. Г. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2011. 112 с.

2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2007. 344 с.

3. Гуцуляк Н. М., Рудюк Н. Г. Вікова психологія: курс лекцій. Чернівці: Рута, 2007. 95 с.

4. Дуткевич Т.В. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій та практикум): Навчальний посібник / Т.В. Дуткевич, В.А. Яцюк. Кам'янець-Подільський: Друк ПП Буйницький О.А., 2006. 208 с.

5. Жилияк Н.В. Основи вікової психології / Жилияк Н.В. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2017. 344с.

6. Забродський М.М. Вікова психологія: навч. посібник. Київ : Міжрегіон. акад. упр. персоналом, 2002. 103 с.

7. Павелків Р. В. Вікова психологія: підруч. Київ: Кондор, 2011. 468 с.

8. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2007. 330 с.

9.3. Додаткова література:

9. Бех І. Д. Виховання особистості : У 2 кн. Київ : Либідь, 2003.

10. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В.

Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ, 2012.

11. Донченко Е. А. Личность, конфликт, гармония Київ, 1987.
12. Климишин О. І. Психологія духовності особистості. Християнсько-орієнтований підхід Івано-Франківськ: Гостинець, 2010.
13. Костюк Г. С. Вікова психологія Київ, 1978.
14. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ, 1989.
15. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії / за заг. ред. А.О. Шатенка. Київ : Либідь, 2006.
16. Максименко С. Д. Генеза здійснення особистості Київ : Видавництво "ТОВ КММ", 2006.
17. Психологія і педагогіка життєтворчості : навч.-метод, посіб. / ред. рада: В. М. Доній та ін. Київ , 1996.
18. Психологія самоактивності учнів у виховному процесі: навч.-метод, посіб. / за ред. М. Й. Боришевського. Київ : ЗМН, 1998.
19. Рибалка В. В. Теорії особистості у вітчизняній психології та педагогіці : навч. посіб. Одеса: Бакаєв Вадим Вікторович, 2009.
20. Савчин М. В. Духовний потенціал людини : монографія 2-ге вид., пер., доп. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010.
21. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності Київ: Либідь, 2003.
22. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори Київ, 1983.
23. Хрипкова А. Г. Дівчинка. Підліток. Дівчина / А. Г. Хрипкова, Д. В. Колесов. Київ : Рад. школа, 1985.
24. Щербан Т. Д. Психологія навчального спілкування : монографія Київ: Міленіум, 2004.
25. Щотка О. П. Вікова психологія дорослої людини : навч. видання Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001.

9.4. Інформаційні ресурси:

26. Мухина В. Возрастная психология. Феноменология развития http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/muhina/
27. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2011. 376 с. Режим доступу до підручника http://pidruchniki.ws/18271207/psihologiya/dityacha_psihologiya_-_pavelkiv_rv
28. Хрестоматия по возрастной психологии. Учебное пособие для студентов: Сост. Л. М. Семенюк. Под ред. Д. И. Фельдштейна. Издание 2-е, дополненное. Москва : Институт практической психологии, 1996. 304 с. // режим доступу http://www.liveinternet.ru/users/redhead_queen/post217305345/

Рекомендовані джерела інформації з навчальної дисципліни «Соціальна психологія»

9.1. Нормативно-правова база

9.2. Основна література

1. Коваленко А.Б., Корнєв М.Н. Соціальна психологія : підручник. Київ, 2СЦ5. 400 с. С.338-348
2. Москаленко В. В. Соціальна психологія : підручник. Центр навч. літератури, 2008. 688 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2005. 448 с. С. 62-66
4. Основи соціальної психології: навч. посіб. / О. А. Донченко, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, та ін.; За ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Міленіум, 2008. 536 с. С.75-90

9.3. Додаткова література

5. Андреева Г. М. Социальная психология. Москва : изд-во МГУ, 2003. 364 с. С. 203-213
6. Волянська О.В., Ніколаєвська А.М. Соціальна психологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 275 с. С.51-68
7. Дэвид Майерс Социальная психология.
URL: http://elibrary.bsu.az/books_163/N_46.pdf (дата звернення: 27.08.2019).
8. Котлова Л.О. Психологія конфлікту: курс лекцій : навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 112 с.
9. Чередник Г.Ю. Конспект лекцій з курсу «Соціальна психологія» [Текст]. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2009. 76 с. С. 54-58

9.4. Інформаційні ресурси

1. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.
2. www.library.vn.ua – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А.Тімірязєва.
3. www.scholar.ru – пошукова система наукових публікацій.
4. www.psylib.kiev.ua
5. <http://www.yahoo.com/Science/Psychology>
6. <http://www.mindspring.com/~wmmoore/psych.htm>
7. <http://psuholog.at.ua/>
8. <http://psylist.net/>
9. http://www.koob.ru/age_psychology/

Рекомендовані джерела інформації з навчальної дисципліни «Психодіагностика»

1.1. Нормативно-правова база

1.2. Основна література

1. Асмолов А. Г. Психология личности. Принципы общепсихологического познания. Москва : Изд-во МГУ, 1990. 367 с.
2. Божович Л. И. Избранные психологические труды: проблемы формирования личности. Москва : Междунар. пед. акад., 1995. 209 с.
3. Психологія особистості Н. О. Бочаріна навчальний посібник. Переяслав-Хмельницький, 2014. 188 с.
4. Максименко С. Д. Генезис существования личности. Київ : ООО «КММ», 2006. 240 с.
5. Психодіагностика. Навчальний посібник для студентів соціологів / уклад. Ю.В. Кушнір; відпов. ред. В. П. Кушнір. Донецьк: КиЦ, 2012. 346 с..
6. Столяренко О. Б. Психологія особистості. навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 280 с.
7. Терлецька Л. Г. Вікова психологія і психодіагностика : підручник / Л.Г Терлецька Київ : Видавничий дім «Слово», 2013. 608 с.
8. Титаренко Т. М. Життєвий шлях особистості: у межах і за межами буденності. Київ : Либідь, 2003. 376 с.

1.3. Додаткова література

9. Абульханова-Славская К. А. Личность в процессе деятельности и общения / Психология личности. Хрестоматия. Т.2. Самара : Изд. дом «БАХРАХ», 1999. с. 301- 330.
10. Кон И. С. В поисках себя: личность и ее самосознание. Москва : Политизд, 1984. 334 с.
11. Корнев М. Н., Коваленко А. Б. Соціальна психологія. 2-ге вид. Київ : 2006. 327 с.
12. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К.: Рад. шк., 1989. 608 с.
13. Левин К. Теории поля в социальных науках. Москва : Изд-во ЭКСМОпресс, 2000. 344 с.
14. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность / А. Н. Леонтьев. Избранные психологические произведения: В 2 т. Москва : Педагогика, 1983. Т.2. с. 94–231.
15. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. 2-ге вид. Київ : Либідь, 1996. 544 с.
16. Психология личности: Хрестоматия / Сост. Д. Я. Райгородский. Самара: Изд. дом. «БАХРАХ», 1999. Т. 1. 448 с.; Т.2. 544 с.

9.4. Інформаційні ресурси

- http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/18736/1/Конспект_лекцій_Психодіагностика%20Кушнір_demo.pdf
- http://culonline.com.ua/Books/Psihologiya_osobistosti_Stolzrenko2012.pdf
- <http://westudents.com.ua/knigi/521-psihodagnostika-galyan-m.html>

**Рекомендовані джерела інформації з навчальної дисципліни
«Основи психокорекції з практикумом групової психокорекції»**

9.1. Нормативно-правова база

1. Наказ МОЗ України від 15.04.2008 № 199 "Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу". Київ , 2008.
2. Права дитини: Від витоків до сьогодення: Збірник текстів методичних та інформаційних матеріалів. Київ : Либідь, 2002. 280 с.
3. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. Київ : Наукова думка, 1992. 198 с.
4. Права людини: Основні міжнародно-правові документи / Упоряд. Ю. К. Качуренко. Київ : Вища школа, 1989. 248 с.
5. https://upsihologa.com.ua/etychnyi_kodeks_psyhologa.html

9.2. Основна література

6. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Київ : Четверта хвиля, 2004. 256 с.
7. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія : навч. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 256с.
8. Козубовська А. В., Керецман В. Ю. Товканець Г. В. Роль і функції соціально-психологічної служби в роботі з сім'єю. Ужгород., 1998. 173с
9. Кузікова С.Б. Основи психокорекції : навч. посібник. Київ : Видавництво «Академвидав», 2012. 320 с.
10. Матвеева М.П. Організація роботи шкільного психолога: Методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський: Інформаційно-видавничий відділ Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, 2001. 36 с.
11. Осипова А.А. Общая психокоррекция : учеб. пособ. для студ. вузов. Москва : ТЦ Сфера, 2002. 512 с.
12. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. 2-ге вид., стереотип. Київ : Либідь, 2001. 536 с.
13. Психологія життєвої кризи / відп. ред. Т. М. Титаренко. Київ : Агропромвидав України, 1998. 348 с.
14. Професійно-орієнтовані завдання з психології : Навчальний посібник / За ред. О.Л. Музики. Навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 566 с.
15. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція. Модульно-рейтинговий курс : Навч. посіб. Київ : ВД "Професіонал", 2005. 656 с.

- 16 Яценко Т.С. Арт-терапевтичні технології в роботі психолога / Т.С. Яценко, І.В. Калачник, І.О. Чернуха. Київ : Марич, 2009. 68 с.
17. Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2006. 382 с.

9.3. Додаткова література:

18. Вітенко І.С., Вітенко Т.І. Основи психології: Підр. для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредит. Вінниця : Нова книга, 2001. 255 с.
19. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 384 с.
20. Основи консультативної психології: Аналіз сучасних концепцій : методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності «Практичний психолог в закладах народної освіти» / укладач О.Ф.Бондаренко. Київ: РНМК Міносвіти України, 1992. 116 с.
21. Основи психології / за ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. Київ : Либідь, 1996. 632 с.
22. Підлипна Л. Терапія мистецтвом. Івано-Франківськ, 2009. 151 с.
23. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. Київ : Агенство «Україна». 2015. 176с.
24. Титаренко Т. М. Кризове психологічне консультування. Київ : Главник, 2004. 96 с.
25. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції: навч. посібник. Київ : Либідь, 1996. 264с.

9.4. Інформаційні ресурси:

26. http://www.koob.ru/practic_psychology/
27. <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/>
28. <http://library.evro-bit.ru/>
29. <http://www.alleng.ru/d/psy/psy075.htm>
30. <http://www.twirpx.com/files/humanitarian/psychology/practice/>
31. <http://youmustknow.ru/lib/Book-19-67.html>
32. <http://www.twirpx.com/file/4718>

ПЕРЕЛІК

**наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру,
технічні та дидактичні засоби, обладнання, що дозволені для
використання студентами під час підготовки та відповідей на питання
у ході кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 231 Соціальна робота**

1.1. Нормативно-правова база

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
 2. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21.06.2001р. №2558. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558>-(дата звернення 24.12.2020).
 3. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001р. № 2402-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення 24.12.2020).
 4. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 24.12.2020).
 5. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 року № 3236-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (дата звернення 24.12.2020).
 6. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20.09.2011р. № 3739-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17> (дата звернення 24.12.2020).
 7. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014р. № 1706-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/1706-18> (дата звернення 24.12.2020).
 8. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р., Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 23, ст.121. (дата звернення 24.12.2020).
 9. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09. 07. 2003 р. № 49-51 Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, (№ 49-51), ст. 376. (дата звернення 24.12.2020).
 10. Про пенсійне забезпечення : Закон України від 5.11. 1991 р. № 2443-VIII від 22.05.2018.С.10. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 3, ст.10 213-VIII від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 22, ст.145 2443-VIII. (дата звернення 24.12.2020).
 11. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-I. (дата звернення 24.12.2020).
- Про пенсійне забезпечення, осіб звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України № 2263-XII від 09.04.92. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 29, ст.399. (дата звернення 24.12.2020).
- Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України. URL: http://kodeksy.com.ua/pro_mistseve_samovryaduvannya_v_ukraini.htm (дата звернення 24.12.2020).

1.2. Структурно-логічні схеми

1. Система соціального захисту в Україні.
2. Поетапний розвиток групи як колективу (за Л. Уманьським).
3. Основні функції психіки.
4. Форми прояву психіки і їх взаємозв'язок.
5. Причини виникнення конфлікту в трудовому колективі.
6. Складові конфлікту.
7. Основні фактори формування та розвитку соціально-трудова відносин.
8. Схема найму спеціаліста.
9. Схема планування та розвитку кар'єри.
10. Риси характеру, які спричиняють конфлікт.
11. Продуктивність пам'яті та фактори впливу на неї.
12. Соціальна категорія сімей.

1.3. Таблиці

1. Соціально психологічні типи конфліктів.
2. Стили батьківського виховання.
3. Основи консультативної допомоги сімей.
4. Класифікація груп, що утворюються в трудовому колективі.
5. Рівні, типи розв'язання завдань і ключові навички (за М. Вудкоком, Д. Френсіном).
6. Наслідки торгівлі людьми на мікро- та макро рівнях.
7. Методи та засоби вербування.
8. Емоційна поведінка реакція більшості потерпілих від торгівлі людьми.
9. Етапи розвитку сім'ї